Universal Declaration of Human Rights - Shan

© 1996 - 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, http://www.unicode.org/udhr.

လိၵ်းပိုခဲ့အောင်, လွှင်းသုခန့်လုံးရှုခန်း နာခန်ဂီဝ်,တင်းလှမ်း

မိုဝ်းပီး 1948 တီ, ဇီစ်,ပျ, 10 ဝခင်းခခေင်. မုၵ်.ထုမ်းထာတ်းထိုင်းလှမ်းဟူ၊ ထတ်းရှိတ်းပာင်ဒုမ်လှုင်တင်းလှမ်းသေ တီပ်းတတ်းရှပ်.ရှင်း လိၵ်းပိုခင်ၽာဝ်, သုခင်,လုံးဂူခင်း အခင်စီဝ်,တင်းလှမ်း။ ဝားလင်ပိုခင်ၽာဝ်,ယဝ်-ဂေား ပာင်ဒုမ်လှုင်ခင်. တိုၵ်းသူခင်း ထိုင်းမှိုင်း လုၵ်းထုမ်း ထာတ်းထိုင်းလှမ်းၾားခင် ရုံးသိုပ်,ပိုခင်ၽာဝ်,ပခင် ဂူခင်းမိုင်းတင်းသီင်း လုံးရှု.လုံးငိခင်း ထွမ်း။ လှိုဝ်ခင်. တေအာမ်,လုံးမီး လွင်းထိၵ်,ဧၽ လူလုံးထခင်.ထာခမ်းပားမိုင်း ထိုင်းမိုင်း အမ်,ခခေင် ပိုခင်းတီးတွဲခင်းလိခင်း ပိုင်ယ့်,သုတ်း တေလုံးပိုခင်ဧໝဝခင် တီးရှင်းရှိခင်း ဧလး ခန့်းမှုၵ်.ထု မ်းပားပရာ,ရာျာခင်။ တေလုံးခေင်ေ တီးအာခင်လုံးရှခင် လီငာမ်း၊ တေလုံးလူအတ်းအာခခ်,ခေ၊ တေလုံးသပ်းလိင်းခေ ချေးမှာကိုင်တီးပွင်, မခင်း ခင်ယူ,ယဝ်.။

ချေးခမ်း . . .

၄ပ်-၄င်းတူလုံးထိုင်တော့, သုခန်,လီးသုခန်,ပီခန် အာခန်ဂူခန်းဂူႊဒောု-ထုၵ်,လီထၫမ်,ပူလုံးဂူႊဒောု-ဂူႊဂူခန်း ထွမ်းလူလုံး ၵင်,မုခန်ထိုင်-ခိုင်းၽွ် မခန်းခခေန်- ပီခန်ပိုခန်-ထၫခန်လူင် တျႇထၫဝ်းဂူခန်းတင်းလုမ်း တေလႈမီးလွင်းထၫင်,၄ၫင်ႊလွှတ်းလိဝ်း၊ မီးလွှင်းၽိုင်,ပီင်းထွမ်းထမ်း၊ မီးလွှင်းအာင်းလုံခင်းလွှမ်းထမ်း၊ မီးလွှင်းအာင်းလုံခင်းလွှမ်းထမ်း၊ မီးလွှင်းအာင်းလုံခင်းလွှမ်းထမ်း၊ မီးလွှင်းအာင်းလုံခင်းလွှမ်းထမ်း၊ မီးလွှင်းတွေမီးထမ်း၊ မီးလွှင်းတွေမီးထမ်း၊ မီးလွှင်းအာင်းလုံခင်းလွှမ်းလုံခင်းလွှမ်းလုံခင်းလွှမ်းလှုံခင်းတွေမီးထမ်း၊ မီးလွှင်းအာင်းလုံခင်းလွှမ်းသည်။

ကမ်ႇခေပ်-ယမ်တော္မသုခန်ႇလီးသုခန်ႇပီခန်ဂူခန်းခနံ့ ဂိုတ်ႇပီခန် များ ဂၫခန်ရှၵ်းနှၫံးမှိုၵ်းမွ်းလူင် ကခန်ယားလီဝ်ဝှင်,မုခန် ထၫဝ်းဂူခန်းတင်းလှမ်း လေးသင်၊ ပိုခန်ၽၫဝ်ႇဝဲဝျႈ ခင်ေ့ရှိဝ် တေ လုံးပီခန်များ ခူင်းၵၫင်လူင် ကခန်မီးလွှင်းလုံးလၫတ်းထု လွှတ်းလီဝ်းထၫင်,၄ၫင်ႊ၊ လွှင်းလုံးဂိုဝ်း ယမ်ခမပ်-ထိုဝ် တၫမ်ခင်ေ, ဂၫင်ကွ်ၽွဲမခန်းလွှတ်းလီဝ်း၊ လွှင်းကမ်ႇလုံးဂူဝ်ဠေ လုံး၄၂ၵခန်လီင်-တွင်-ကိမ်ႇတိမ်ထိုဝ်းခနံ့ လေးသင်၊

ယွှခန်းပို့ဝ်ႈ ခ်ိဳ့ခရိၵ်းတိၵ်းတိုင်ပေးဂိခန် ၽွင်းငမ်းဂခန်၊ ချတုဝ်ချတ်ဂခန်သေ ခင်းရှိုဝ် ရုခန်းတင်းလှမ်း ယိုခန်းကမ်းလံႈသေ တောာမ်းလံးဝၵ်း ဆိုင်းယိပ်း လုၵ်းထိုခန်းတေျႏၵခန်ခနေန်း တၵ်းတေလံးကဝ်ၾိုင်းမိုင်းသေ ဂီတ်,ခေရှာ်းသျပခန်လေးသင်၊

ခင်,ရှိဝ်ထိုင်းမှိုင်းထိုဝ်းခနံ. တောဝ်းကွည်,မိုတ်းဝိုင်းထမ်ထိုညခဲ့သေ စတ်းက်ွပွင်သင်း တျာ့တေခိုခန်းယ့်,မွ်,သုင် ညှေ့လေး သင်၊ လည်းထုမ်း ထင်္ကားထိုင်းလှမ်းဟာျားသင်ခနံ. မှင်းပင်္ကာဝင်းတီးမည်းထုမ်းထင်္ကားထိုင်းလှမ်းဟာျား ရာခန်ေးယမ်တေျာ့ သုခန်ေးလုံးသုခန်ေးပီခန်းထင်း ဆင်းထုပ်းသူခန်း၊ သုင်းမှခန်း၊ လွှင်းခင်းပိုင်းလေးရှာခန်းထင်း သုခန်ေးလုံးသိုင်းသေး သုခန်ေးပြီး သော်သော ယခန်ေးထိုင်း တျော်သော သော်သော သင်းကိုင်း တျော်သော သင်းထိုင်းသေးရှင်းသို့ ရှင်းရှင်း အော်အော်သော သခန််းထိုင်းသည်။ ထွင်းရာခန်း တော်ထိုင်းနှင်း တော်ထိုင်းသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထုင်းရှင်းရေးသော်သော သင်းသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်သည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်လေးသည်။ ထွင်လေးသည့်သည့်သည့်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည့်သည်။ ထွင်းရေးသည်။ ထွင်သည့်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်လေးသည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်သည့်သည်။ ထွင်သည်။ ထွင်

လှၵ်းထုမ်း ထာတ်းထိုင်းလှမ်းၾားခင်ခင်း ခင်ေ့ရှိဝ် ခန်းလှမ်းၾားရႊတီးတီး တေရှာ်သျှပ်ပေး သခန့်လံးသုခန့်ပီခန်ရုခန်း၊ သုခန့်လံးသုခန့် ပီခန်ပိုခန်းထာခန်ၽာ္နီလွှတ်းလိဝ်းထာင်,ရှာင်ႊภ္ပ႑ခုခေန်း တေရှုမ်းမိုင်းၵခန် တင်းထာတ်းထိုင်းလှမ်းၾားသေ ခတ်းကိုပွင်သာင်းၵွျှခန်ဧလး သင်၊

မ်င္း န

ခင့် ရှိဝ် တုင်, ဝုင်းဂူခင်း ဂူႊတီးဂူႊတာင်း တၵ်းလံးကဝ်ည်, ကွ် လိၵ်းပိုခင်းအာဝ်, သုခင်, လံးသုခင်, ပီခင်ဂူခင်း ကခင်္ဂေဝ်, တင်းလုမ်းသေ တၵ်း လံးသင်,သွခင်တော့ ဂာခင် တာ့တော်ဝိုင်းခင်းပေး သုခင်,လံးသုခင်,ပီခင်းထိုင်းခင်း လေးသင်၊ တေလံး ခတ်းကွ်ပွင်သာင်းရှား လုဂ်းထုမ်းထာ တိုးထိုင်းလုမ်းၾာ့ လေး ဂူခင်းမိုင်းထိုဝ်းမှာလဲသာျသခင်,လံး သုခင်,ပီခင်းထိုဝ်းလုမ်းၾာ့ လေး ဂူခင်းမိုင်းထိုဝ်းမှာလဲသာျသခင်,လံး သုခင်,ပီခင်ထိုဝ်း ခင်းဂွာင်းဂွာင်းခွာင်ခွာင်ကျွာလေးသင်၊ ပာင်နာမ်လှုင်ဂူႊလွှင်းမှုင်း ထိုင်းကာခင်းဝျားထိုင်းခဲ့သေ ခင် ရှိဝ် ထိုင်းမှိုင်းဂူးမိုင်းမိုင်း၊ ဂူခင်းဂူးကောင်းတျားတော့ တေပွင်သာင်း ထွမ်းလံးအင်္ဂ အင်္ဂေနခင်း ထင်,လံးကွန်းပိုခင်အာဝ်, သုခင်,လံးသုခင်,ပီခင်းရှာခင်း ကခင်ဂိဝ်, တင်းလုမ်းခင်း ယူ,ယင်း။

တွေခ်ႏႈ 1

ဂူခန်းဂူးဂော့ခရီး ပီခရောခရ်ဂိုတ်,မျးလူလိုးဝှင်,မုခရောခရေလွှတ်းလိဝ်းၽိုင်,ပီင်းဂခရ် ဧလး သုခန့်,လီးဂာခရ် လွှတ်းလိဝ်းၽိုင်, ပီင်းဂခရ်။ ခ ဝ်ခရီး မီးလှာခရ်,ဂာခရ်မျောတ်းသာင် ဧလး ကိုကခရ်ရှုးထင်းအိုင်းတိုင်းဂမ် ခခေရ်းဧလး ထုဂ်,ဝီးကိုပီးကွင်း, ခွင်းခံ,ဂခရ်သေ တိတ်း တော့,ဂခရ်။

တွေခန်း 2

ဂူခင်းရူႊတေျးခင်း မီးသုခင်းလုံးတျားခုလ်း ၄ခင်ပိုင်းဝမ်းသုခင်းလုံးလေး လွှင်းလွှတ်းလိဝ်းတင်းသိင်း တခင်ပိုတ်းခေဝေံ ခန်း လိဂ်းပိုခင်ၾက ဝဲ့ခင်းသေ တောကမ်းလုံးမီးလွှင်းထိုင်းခဲ့ဆေလှုလုံး ထကင်းခိုဝ်း၊ သီအိဝ်၊ ခိုင်းၽွင်း၊ ၇ာမ်းလက်း၊ ထကင်းရှိဝ်း ယမ်၊ ပင်းနှုဝ်း ၄ခင်းကခင်မိုင်း ဘင်္ဂ်ာတကင်းလွှင်း၊ ငဝ်းနှကင်း တခင်းစိတ်လှုလုံး ထိုင်းမှိုင်း ရှိဝ် ထခင်းထကခင်းအခင်း၊ လွှင်း မက်းမီးလိပ်ခင်၊ လွှင်းရှိခင်း လေး ထခင်း ထကခင်းတကင်းထိုုဝ်းတကင်းပိုုင် ထိုုဝ်းခင်း။

လှိုဝ်ခခေါ်ေ ကိုင်ခရိုဝ် ၾကံ,ပက်းမိုင်း၊ ၾကံ,တတ်းသိခါတွေခြဲ့ၾင်း ကမ်,ခခေါ် ၾကံ,ခဝ်းကွည်,တော့ ဂူႊမိုင်းမှိုင်း ခွင်ထိုင်းမှိုင်း ရှိဝ်ချေး တီးကခရ်ဂူခမ်းစောျ့ခရိုင်းယူ,သဝ်းခခေါ်ေသေ တောကမ်,လံးမီးလွှင်းထိုည်,ၽောခမ်။ ဝဲ့ဝျးချေးတီး ခခေါ်ေ ပီခါကခရ်လွှတ်းလိဝ်းသဝ်းခော စောျးလီ၊ ပီခါကခမ်မီးကျ,ချော့တာ, ၽွင်းငမ်းဂမ်းၽွင်းညှလ်း ရှိဝဲ ပီခါချေးတီး ကခင်ထက်ားထိုင်းလှမ်းၾာျပမ်းဥကခါတော်လိ စောျးယာ, တျှတောကိုင်ခရိုဝဲ လွင်းဝျး ထိုးကမ်းထိုးဆုံးတီးထို ဝ်းခခေါ်ေသေ ထိုည်အောခခေါ်ေ တိုခမ်းတောကမ်းလုံးမီး။

တွေခ်ေး 3

ရှခမ်းရှႊရော့ မီးသုခန့်လုံး တျႇခီးထိုခန်း၊ တျႇလွှတ်းလိဝ်းထာဝ်,ရှာဝ်ႊ လေး တျႇရှုမ်,လှုမ်းထူဝ်ႊပာခမ်မခမ်း။

တွေခ်ႏှ 4

တွေခ်ႏ 5

တွေခ်ေး 6

တီးပၵ်းပိုင်ခခေ်ေ ဂူခင်းဂူႊငောျခင်ေ မီးသုခင်္ဂလုံး ထုၵ်,မၵ်းမခင်းခင်ေ, ဂူခင်းကျေခနိုင်း တျာ့ဂူႊလွင်း။

တွေခ်ေး 7

ဂူခန်းတင်းသိဳင်ႈခင်း တီးပၵ်းပိုင်ၾိုင်းမိုင်းဆေခ်း ၽိုင်းပိုင်းကခ်သောကမ်းဂျား လွှင်းတခဲ့ပော်းပိုင် ၾိုင်းမိုင်း ဂီတ်,ခေပခဲ် ခေခ်းဂျေး တစ်းမီး လွင်းပိဂ်းပိုင်းဂခဲ့သေ မီးသုခန်းလံံး တျေးခုလ်းခုခန်းဆိုင်းပိုင်းဂခဲ့။ ဂူခန်းတင်းသိုင်းခင်း မီးသုခန်းလံံး အိုင်းအိုင်းပိုင်း တျေးခုလ်းခုခန် ကခန်ဂီတ်,ခေပခန် လွင်းပူခန်းပိုခန်တောုးလိဂ်းပိုခန်းအက်ခဲ့သေ ထိဂ်းအောက်တို့၊ လွင်းသူခန်းရှုလုံး ရှိုးထိဂ်းအောက်တို့ခေန်းလူး။

တွာေန်း 8

သင်ဝျႈ လီးပူခန်းပ်ိဳခန်တျေ, သူခန်,လီးပိုခန်းငဝ်း ကခန်လၵ်းမိုင်း ကမ်းခခေါ် ၾိုင်းမှိုင်း ကခန်ရှပ်းရှင်းပခင်ဝီးခေခ်းလိုင် ဂူခန်းဂူးစောျးခနီး တၵ်းမီး သုခန်,လီးတျႏရှပ်းကဝ် ကခန်လှမ်းတွခန်,ၾိုင်းထိုင်းမှိုင်း ခိုခန်းစေး သင်္ဂလူတ်းလူမ်ပခန် ထိုင်တီး လီငဂမ်းဆခန်းယူး။

တွေခန်း 9

ာာမ်_ခာဝ်နတ**ာင်း**ၵာခန်ပၵ်းပိုင်ၾိုင်းမှိုင်းသေ ၽူးလ်ွဲဂျေး တေၵာမ်_ခ်္ခ်းလီးထုၵ်_ခတီးလျှင်း ရှိဝ် လိုပ်ႏၵာွၵ်ခဲ့မိုင်း။

တွေခ်ႏ 10

မိုဝ်းလံးထုၵ်,တတ်း၁ၫခမ်း သုခန့်လံး လေး ချေးခွင်ပုခန်းထွခမ်းမခမ်းခခေါ် လို့၊ မိုဝ်းလံးထုၵ်,မၫပ်,မွ်ထိုင် ယွခမ် လိုင်းထိတ်း ၾင်းခေခြေ လို ဂူခမ်းဂူႊရော့ခမီ မီးသုခန်,လံးၽိုင်,ပိုင်းမိုခမ်ၵခမ် တျႇလံးထုၵ်,လုမ်းတွခန်,ၾိုင်း ကခမ်လွှတ်းလိုဝ်း လေး ကခမ်ကမ်,ထွမ်းပျႏၽင္ပံ,ခခေါ် ေဂု တ်,ထတ်းၽိုင်,ၽိုခမ်း တီးချေးဂူခမ်းခမေါ်။

တွေခ်ႏႈ 11

(1) ဒောျပၾးလီးထွာ်,မက်ပ်,မွ်ထိုင်တင်းဂကခင်ၽိတ်းၾိုင်းခင်း ပီခင်ၽူးလွှ်ၽွ်ဂျေးယား ဂျႊပီ,လီး ထုၵ်,ရုတ်,ထတ်း ၾငံ,ခငျး ရှခင်းခမေ လွှ မ်းခင်ေ, ပင်္ဂးပိုင်ၾင်းမှိုင်းသေ တွခန့်,တတ်းမာ်းမခန်းဝျး ပူခန်းပီခင်းထိတ်း ၾင်းတေးယင်းခေါ်ေ တိုခင်း မီးသုခန်,လီး တျႏှစ်ပါမီခင် ရုခန်းအမ်,မီးတကင်းထိတ်းလေး မခန်းတၵ်းလူဝ်,လီး ချေးနှပ်းနှင်းပခင် တျးနှေး တင်းနိုခန်းတူဝ်မခန်း။ (2) ထွမ်းခင်, တာင်းခှီတ်းသာင်း ကခင်ကမ်းထိုင်တီးဂာခင်ၽိတ်းၾိုင်း ကမ်းခုခေါ် ကခင်ကမ်းထိုင်တီးလွှင်း လူး၅၁မ်း ခခေါ်းသေ တောကမ်း လုံးမိုထိုင် ဧလး ပခင်တူတ်းတီးဂူခင်းဂျေးခနိုင်း လူလုံးတင်းပဂ်းပိုင် ၾိုင်းမိုင်း ခန်းမိုင်း ကမ်းခုခေါ် ဂူးမိုင်းမိုင်း။ ယဝ်းဂျေး တောကမ်းရှိုးလုံး ထုဂ်းတူတ်းတာမ်း ခင်္ဂးတိုင်းလှိုင် ကခင်ဂိုင်းပခင်မိုင်းယာမ်းပူခင်းပီခင်။

တွေခ်ႏႈ 12

ၽူးလ်ှၽွ်သောာမ်္မဝုႏ လွှင်းယူမှသဝ်းခင်ေ့ ဂြင်ကိုထဝ်းဂဝ်, ဂတ်းဂတ်းယီခင်ယီခင်လွှတ်းလွှတ်းလိုင်းလိုင်းခေခေါ့ လေး သင်၊ လွှင်းချေးရှိခြင်း တျယေး၊ လွှင်းရှင်းယူမှရှိခင်းသဝ်း အာမ်ခုခေါ် လွှင်းလိဂ်ႏၵျာမှလိဂ်းများခေခြေ လေးသင် တေအာမ်ချ်း လုံမီးလွှင်းလုံးထုဂ်မှထိမ်ာဝ်းထွမ်း လူလ်းအာမ်ခြင်းတကင်းဂျခင်ပင်းပိုင်အိုင်းမိုင်းခေခြေ ။ ၎င်းရှာခြေးမခြင်းတေး တျေး မိုခြင်ခဲ့တေ တေအာမ်ခြီးလုံးမီး လွှင်းတိုင်းသကင်းခေ င်းရှင်မှု။ ရှာခြေး ရှားရေး ခုရေးထွမ်းခင်ေးအိုင်းမိုင်းသေ မီးသုခြေးလုံး တျေးဂိုတ်ခေတော့၊ လွှင်းဆင်းထိုမ်ာဝ်းထွမ်း အမ်ခုခေါ် လွှင်းရှိတ်းရှိုး တို ဝ်းသကင်းခုခေါ်းယူမှု။

တွေခ်ႏ 13

- (1) ဂူခမ်းဂူႊဒောျခမီး မီးသုခမ်နလီး တျနာဂီမယင်္ဂမ ယူနယင်းလီး ခန်းခွပ်နလိခမ်းထိုင်းမှိုင်းထဝ်းအဝ်နလွှတ်နလိုင်းလီဝ်း ယူန။
- (2) ရှခန်းရှႊရောျခနံ့ လှၵ်မတီးထိုင်းမှိုင်းလ်ှသောာမ်မှဝျး မီးသုခန်မလီး တျာ့ကွည်မှညှ, လေး တျာ့ပွည်းမှိုင်းခိုခန်းမှိုင်း ထဝ်းသင်္ခယူမျ

တွာေန်း 14

- (1) ဂူခမ်းဂူႊဂော့ခမီး ခင်ႇရှိဝ်သေလွှတ်နလီး လွှင်နဘျက်ခခေမ်း မီးသုခမ်နလီးတာနသွခမ်နယူန တီးတာင်နထိုင်းမှိုင်း ဂတ်းဂတ်း ယီခမ်ယီခမ်ယူန။
- (2) ပျေးပီခဲလွင်းလှိုင်း အခရောမ်,ဂီဝ်,ဂပ်းတင်းပင်္ဂးမိုင်းခေခ်းလို့၊ အခဲသေခန်ခတ်းတင်းစေး၊ ယိုင်းအခမ်း စလံး လင်္ဂး ခေမ်း ခွင်ထုမ်း ထင်္ကားထိုင်းလှမ်းၾာခေခ်းလို့သေ ဂိုတ်,ကွၵ်,ပိုင်ပီခဲတော့မီးတေးများယင်း လံးထုၵ်,မွ်ထိုင် တေ အမ်,ရွ်းလံးထိုးတိုင်း သုခန်,လံးတီးခရို ဝိခန်း။

တွေခ်ႏႈ 15

- (1) ဂူခင်းဂူးဧဂေျ ခင်း မီးသုခင်,လံႈ တျႇ၄ပ် နှီတ်း ဂူခင်းထိုင်းမှိုင်း ခွင်မှိုင်းခရိုင်းယူ,။
- (2) ပျေးဢမ်ႇုတ်း ယွဲဆ်းလူလ်ႈပၵ်းပိုင်ခံ ၽွ်သောာမ်ႇဝျႈ တောာမ်ႇလံးထုၵ်ႇကိုတ်းရှာမ်းပီတ်း လွှင်းရှပ်းပီဆရေခမ်း ထိုင်းမှိုင်း၊ လွှင်းလိၵ်း ပီခရ်ရှုခမ်းထိုင်းမှိုင်း တာင်ႇမှိုင်းဆည်းတျေး တောာမ်ႇရုံးလံးထုၵ်ႇထိုင်ပာၵ်း ပီတ်း။

တွာေန 16

- (1) ၽူးထ[†]း လေး အေးထိုင်း ကခဲကျေးယုတီမ်ယဝ်းခေခ်း တောကမ်းလုံးမီးလွင်းမာ်းတတ်း ထွမ်းလှလ်း ထ[†]ဝင်းခိုဝ်း၊ ဂူခင်းထိုင်းမှိုင်း ရှိဝ် ထ[†] ဝ်းရိုဝ်းယမ်ထိုဝ်းခင်းသေ တိုခင်းမီးသုခင်းလုံးတျားရှုပ်းရူး လေး တင်း ချေးရှောတောရှိခင်းယူး။ ခဝ်ခင်း မှိုဝ်းယာမ်းပီခင်ပူးကွက် အူဝ်မေး အခဲခေခ်ေးလေးသင်၊ မှိုဝ်းယာမ်း ၽာတ်မှယာခင်ပိုခင်းပိတ်းအခဲခေခေါ်းလေးသင် မီးသုခင်းလုံး တျေးရုလ်းရှခင်းဖိုင်းအခဲ ခင်းမှိုဝ်း ရု ဝ်းရူးခခေါ်းယူး။
- (2) လွင်းရုပ်-ရုႊပီခရ်ရှိခန်းခရံ- လုၵ်းခူလှိမ့်, ဧလႈ လုၵ်းပွ်-မွ်, တင်သွင်ပျႈၽွမ်-ရှုမ်းလံးဇာ်ဂခရ် လွတ်းလွတ်းလီဝ်း လီဝ်းထင်, တေလံးနှီတ်း။
- (3) ချေးရှောတောရှိခြဲေး စာခင်ဝျႈခခေါ် ပီခရ်မူ,ဂွခမ်းပိုခြဲေငဝ်း ခွင်မှၵ် ၾင်ရှခြဲေး ဧလႈ ပီခရ်စာခရ်တူဂ်းထုၵ်,ထွမ်း သၽာ,ဝသေ သမ်းမီး သုခန်,လံးတုင်းရှပ် စာဝ်စာခရ်မှၵ် ၾင်ရှခမ်း ဧလး လူင်ပွင်ထိုင်းဂီတ်,စေ ရှေ ၈င်းပခမ်ခေခါ် ယူ,။

တွေခ်ႏႈ 17

- (1) ဂူခမ်းဂူးဧၵေျးခမီး မီးသုခမ်ႇလီးတျာ့ပြိုင်ႇငမ်းခူင်းခွင် ၄င်းဥလုံးထင်းၵဝ်, ဧလႈ ရှုမ်းလူလုံးတင်းပြိုခမ်ႈယူ,။
- (2) ပျေးကမ်ႇုတ်မွသွခန်းလူလိုးပင်္ဂးမိုင်ၾိုင်းမိုင်းခနီ ၽို့သေကမ်ႇဝျႈ တေကမ်ႇလီးထုဂ်ႇကိုတ်း ၄၅မ်ႈပီတ်ႈ လွင်းပိုင်ႇငမ်း ခူဝ်းခွင်မခန်း။

တွေခ်ႏ 18

ဂူခန်းဂူႊဧၵေျးခမီး မီးသုခန်္ခလီး တျာ့ဝူခန်းခံႈ၊ ဝှပ်းဝှခန်၊ ဂိုဝ်းယမ် လွှတ်ႈလွှတ်းလိုင်းလိုဝ်းသေ ခန်းခခေန်း ပျားဝီးသုခန်္ခလီး တျာ့လိုၵ်းလင်္ဂႈလင်္ ဝ်းဂိုဝ်းယမ် ဧလႈ ပင်္ဂးယုမ်နယမ်ထဝ်းအဝ်နှခနေနဲ့ လွှတ်းလွှတ်းလိုဝ်းလိုဝ်းယူန။ လှိုဝ်ခနေန်း ယူနတီးအေျး လွ်ၽွ်မခန်းဧလးသင် ရှုမ်းလူလုံးတင်း တာင်,ဒောျ့ဝော့လေးသင် ထွမ်းခင်ေ, ထဝ်းကဝ်, ရိုဝ်းယမ် အမ်,ခခေ် ပူင်သွခင်လံး၊ ၽိုၵ်းၵမ်လံး၊ ရိုဝ်းယမ်ခပ်ေ ထိုဝ်လံး တီးၾကံ,ချေးရှခင်းမို င်း တင်းလင်္ဂ လေး တီးလပ်-လင်ခဝ်ခခေ်ေ လွှတ်းလွှတ်းလိုဝ်း လိုဝ်းယူ,။

တွေခ်ႏႈ 19

ရှာခန်းရှားစောျခရီး မီးသုခန်,လံႈတျႈခှပ်းခှခန် လေး ပိုတ်ာ့ခေ လွှတ်းလွှတ်းလိဝ်းလိဝ်းယူး၊ ခန်းခေခ်ပျေးဝီး ထိမ်သုခန်,လံံး ကခန်ကမ်းမီးလွှင်းကိတ်ခွင်းသင်သေ ခုပ်းခှခန်လုံးလွှတ်းလွှတ်းလိုင်းလိုင်းခေခဲ့သေး ကခန်ကမ်းတွင်းသွင်းသင့်သွေခန့်တျေး လီခန်းလိခန်ခခန်းမှိုင်းသေ သွည်းနှု၊ တုင်းနှပ်း၊ ပိုခန်အေလုံး စာဝါ့ငောင်း ကိည်ပျေးဝူခန်းစစ် လွှတ်းလွှတ်းလိုင်းလိုင်း ခေခင်းယူး။

တွာေန်း 20

- (1) ဂူခင်းဂူးဂော့-ခင်း မီးသုခင်,လံႈ တျႇတုမ်တွမ်ၵခင်ၵတ်းၵတ်းယီခင်ယီခင် လေႈ တျႇခွတ်,ၽွတ်ႈမုၵ်-ထုမ်းလံႈ လွှတ်ႈ လွှတ်ႈလ်ံဝ်းလ်ံဝ်းယူ,။
- (2) တေၵာမ်ႇလႆႈတီၵ်းဇဉ်းထူးလို့ ခဝ်းပျားခန်းမှၵ် ထုမ်းသေၵာခရ်အခါ။

တွာေန်း 21

- (1) ရှခမ်းရောျ-ခုိင်းခုမီး တာမ်တူဝ်မခမ်းၵမ်းသိုဝ်းလေးသင်၊ လုၵ်းတီးၽူးတီခမ်း ၵာခမ်လှိုၵ်းတင်း များလွှတ်းလွှတ်းလိုဝ်း လိဝ်းခေခမ်းလေး သင် မီးသုခန်းလုံး တျႏှခဝ်ရှုမ်းရှိတ်းသာင်း ခန်းၵာခမ်ၽွင်းငမ်း ထိုင်းမှိုင်း ခခေမ်းယူ,။
- (2) ဂူခင်းဂူႊတော့ခင်း မီးသုခင်,လံႈ တာ့ဆဝ်းရှုမ်းရှိတ်း ၽူးရှာပဲ့ၵာခင်းထိုင်းမှိုင်းခခေင်း ၽိုင်,ပိင်းၵခင်ယူ,။
- (3) ၵၫင်က်ွဂူခမ်းမိုင်းခမံ့ တေလံႈပီခင်ငဝ်ႈပိုခမ့် ကျာ့ချော့လူင်ပွင်ထိုင်း။ ၵၫင်က်ွဂူခမ်းမိုင်းခမံ့ တေလံးမာ်း တတ်းခၫဝ်း ယာမ်းသေ ခိုတ်းရှဲ့န ထာင်,ထိုင်းလူလုံးတင်း ၵၫခမ်လှိုဂ်းတင်း ကခမ်ထိုခမ်းထာင်,။ ဂၫခမ်လှိုဂ်းတင်းခမံ့ရော၊ တေလံးမီးသုခမ်,လံံး တျာ့ပခမ်သိပ် ၽိုင်,ၽိခမ်းဂခမ် သေၵာမ်,ၵျး တေလံးရှိတ်းထွမ်း လွှဂ်းပိုင်သိင်လပ်-သိုင်, ကမ်,ခခေမ် လွှဂ်းပိုင်ၵာခမ်လွှတ်းလိုင်းမိုခမ်ခခေမ်း။

တွေခ်ႏႈ 22

ဂူခန်းဂူႊရောျခမီး ခင်ေ့အဝ်းပီခဲလော်းထုမ်းခွင်မှာ် ၾင်ဂူခန်းရောျခနိုင်းသေ မီးသုခန့်လီး တျာဝာ် ကင်လွင်း ရှုမ်းလှုမ်း ၾင်္ဂာခန်းရူခန်း သောာမ်း ဂျား၊ ဂူခန်းတျော့ထိုင် တင်္ဂးဆတ်းသင်းရှင်းမှုင် ၾင်္ဂာပုံးမှိုင်း လေး တင်းရှုမ်းသင်းထွမ်း ၾင်္ဂာပုံးမိုင်းထိုဝ်းခန်း ပွဲ ရှိုးရှိ င်,ငမ်းာခန်တင်းပိုင်ခွတ်းၾကီး လေး မျာ့နိုင်းခူဝ်းခွေး ခွင်ထိုင်းမှိုင်းၽိုမခန်းသေ မီးသုခန်း လံးတျာထို တိုင်းသုခန်းလုံး ၾင်္ဂမင်းရှိခြေးပြီးလွှင်း ၾင်္ဂာခန်းရခန်း လေး ၾင်္ဂယီခန့်ဝေး အခန်အမ်းမီးအာမ်းပီခန် ပိုင်းတျားစုင်းစုခန်း မုခန်မခန်းလေး ပိုင်ၾင်္ဂ သုခန်းတူဝ်မခန်းနိုခန်းယိုးလွှတ်း လွှတ်းလိုင်းလိုင်းခေခန်းသူး။

တွာေန်း 23

- (1) ဂူခင်းဂူႊငောျးခင်း မီးသုခင်းလုံး တျာ့ဇိုတ်းၵကခင်၊ တျာ့လူဂ်ႏၵကခင်၊ တျာ့ထူပ်းလုံး ချေးၵကခင် တခင်တူဂ်းထုဂ်းသေ လီမူခင်းထို့ ှီတ်းခခေင်း လေး တျာ့ဂီတိ•ှစေရေးဂင်းပခင် လွှင်းကိုပ်းရှကမ်းကခင်ခေခေင်းယူး။
- (2) ရှုခန်းရုႊရော့ခရီ အာမ်ႇစ္မ်ႈလီးမီးလွှင်းထိၵ်ႇၽေတိတ်းတောျာအခဲ့သေ မီးသုခန်ႇလီး တျာ့လီးရာႊရှိင်းရာခန်မိုခန်အခန် ပြိုင်းတျာ့ချေးရာခန် မို့ခန်အခန်ခခေန် ယူ့့။
- (3) ဂူခန်းငှီတ်းၵၫခန်ဂူႊေဂျးခမီး မီးသုခန်းလီး တျားထူပ်းတဝ်ငိုခန်းလိုခန် တခန်ငှီတ်းရှိးလိုမ်းတွ်လီး ပိုဝ်းတျာတူဝ် ဂဝ်းမခန်း လေး ချေးရှိခန်း မခန်း ယူးသၫင်းဂိခန်သဝ်းဂျာ ရှိးပျေးၽိုင်းငမ်းဂခန်တင်း ဂုင်းဂုခန်းမှခန်ဂူခန်း ခနေနီးဂျွှလ်းတမ်းဂျား သမီးတေလီးတူဂ်းထုဂ်းထုဂ်းသေ လီး မူခန်းထို့ခြံတ်းသၫင်းခနေနီးဂျွခန်း။ ပျေးလူဝ်းခနံ လုဂ်းတီးလင်္ဂး တၫင်းတၫင်းပြိုင်သေ ထွီးပခန်တျႏၵခန်းဂူခန်းခနေနီးအေးနီးသျေးမှီးသုခန်းလုံး တျႏၵာဝဲယူး။
- (4) ရုခန်းရူႊရောျခနံ့ ပိုဝ်ႈတျာ့ဂီတ်,့ခေၽွခန်းပာင်းတူဝ်ဂဝ်,ခခေ်ေ မီးသုခန်,လံံး တျာ့ခွတ်,ၽွတ်း လေး ဂပ်းသာခန်တျော့ ရှမ်းတုမ်ငှိ င်းဂာခန်ခင်ယူ,။

တွာေန်း 24

ဂူခင်းဂူႊငောျ့ခင်း မီးသုခင်္ခလိႈ တျှာ့ယွှခင်းလိုဝ်ႈ ဧလႈ တျာ့ထူပ်းခာဝ်းယာမ်းယင်းဂာခင် အခင်ခဝ်း ပျးယာမ်း ဇှီတ်းၵာခင် အခင်မၵ်းတတ်းဝီး တူၵ်းထုၵ်-လီငာမ်းခခေင်းလို့၊ ဝခင်းလိုဝ်ႈၵာခင် အခင်မၵ်းခာခင်းထွမ်းလူရား ငဝ်းလင်္ဂးခေခင်းလို့၊ ထိမ်တင်းငိုခင်းလူခင်ခေခေင်းလို့ယဝ်း။

တွာေန်း 25

- (1) ဂူခင်းရူႊဂော့ခင်း မီးသုခင်းလုံးတာ့ ထုပ်းကဝ် ထခင်းထာခင်းၵခင်းရှုခင်း အခင်သာင်းထုၵ်းသေ ဆဝ်းပုံး လွှင်းအမ်းထွံး အခင်းရုခင်း ပီ င်းအာခင်လူဝ်းခုခေါ် လေး လွှင်းအမ်းထွုံးဆဝ်းခင်ေးတာင်းအခင်း ဆုဝ်းခုင်းတာင်းမီး၊ ရှိခင်းယေးတီးယူး၊ ယားယုံပြင်းတာ့တူဝ်အဝ်း လေး ခငျေးရှောတောရြိုခင်းတူဝ်အဝ်း လုံးယူးလီ အတ်းယီခင်ထိမ်တူဝ် ထိမ်ထို့ခေခင်းလုံယူး။ လိုဝ်ခခေင်းထမ်း မိုဝ်းအမ်းများအခင်း မိုဝ်းအမ်းများအမ်းမှာ မိုဝ်းအမ်းထုံးမှာ မိုဝ်းအမ်းထုံးမှာ မိုဝ်းအမ်းထုံးမှာ မိုဝ်းအမ်းမှာ မေးမှာ မေးမှာ
- (2) ဧမႈလုၵ်းကျွခန်, ဧလး လုၵ်းကျွခန်,ခဝ်ခနံ. မီးသုခန်,လံးတျာ့ထုပ်းကဝ် လွှင်းတူလုံးထိုင်ပခန် ခိုၵ်.တွခန်း ဧလး လွှင်းၵမ်.ထွံးပခန်ခနေန်. ယူ,။ လုၵ်းကျွခန်,တင်းသိင်းခနံ. ရိုတ်,များလူလုံးလွှင်းရုပ်.ရုႊ ကခန်ခဝ်း တာင်းၵာခန်ပၵ်းပိုင် အိုင်းမှိုင်းဂျေးလီ၊ ကမ်,ခဝ်းဂျေးယျ, မီးသုခန်, လံးတျာ့ထုပ်းလွှင်း တူလုံးထိုင်ပခန် အုဂံ,ၵခန်ႊရုခန်းခခေန်. ပိင်းမိုခန် ၵခန်ယူ,။

တွာေန်း 26

- (1) ရှုခန်းရှႊရောျခမီး မီးသူခန်,လံံႈ တျႇခိုခန်းတဝ်ပင်္ဂးပရာ်,ရာျာ့ယူ,၊ လွင်းသွှခန်ခိုခန်းခမီး တီးရေးသုတ်း တျော့ထိုင် ထခန်းငဝ်းခုခေန်း တေ လံးပိခန်ပူခန်သွခန်ပခန်လင်္ဂ။ ဂခန်သွခန်ခိုခန်းခမီး တေလံးပိခန်တခန်မဂ်း စာခန်းဝျႈ တဂ်းလံးရှပ်း ရှီခန်းတဝ်တစ်မှုရာင်းခုခေန်း။ ပရာ်,ရာျာ့ၾငံျား ပင်္ဂးထင်္ဂနေ လေး ၾင်္ဂႏီလိုင်းတွင်းခမီး တေလံးပိခန် တခန်ပင်္ဂးခမ်ေရပါး ရှိခန်းတဝ်လံးခုခေန်းသေ၊ တေလံးမီးသုခန်,လံးၽိုင်,ပိုင်းၵခန် တခန်ယ င်, ရှာဂ်ႏခနိုဝ်တာဝင်းဂတ်းစီခန်, တျာ့ပင်္ဂးပရာရှာများ ထခန်းသုင်ခနေန်း။
- (2) ပဂ်ီးပၺ်,ၺႃၣ,ခင်ီး တေလီးယြင်းယိုဝ်ႈ တႃာ့လွှင်းထုမ်,ရှာတီမ်တခင်း ခွင်လှဂ်းရှုခင်းခိုခင်းယို့,မှခင်းလိုင်းလေး တျာ့လွှင်း မျောမေ်းယမ် တျော့ သုခင်,လုံးရှုခင်းကိဂ်,တင်းလွှင်းလွှတ်းလိဝ်းပိုခင်းဝဝ်းခခေင်း ခိုင်ခိုင်းတိုင်းများသေ ပူင်သွခင်ပခင်။ ပင်းပူင်သွခင်ခင်းတေလီးယှင်းမုခင်း ပခင်ခိုင်းတျော့ လွှင်းမေျပခင်,ပံ့ပွင်,ထို့ဂခင်း လွှင်းမေးယြခင်းဂခင်းတော့,ဂခင်းလေး လွှင်းမေးမြိတ်းရှိဝ်းထမ်ထို့ဂခင်း တီးခင်းထိုင်းမိုင်းတင်းသိ င်းလို့၊ ရှုခင်းထာဝ်းခိုင်းခင်လို့၊ မှဂ်းထုမ်း ၾကံ့သျာ့ သခင်္ကေခင်လို့ခေခင်း။ လှိုဝ်ခန်းထမ်း ပိုဝ်းတျာ့ရှမ်းဂွခင်းလွှင်းငမ်းယီခင်းကျွန်း တေလီး ပခင်ခိုင်းတျော့ လွှင်းခိုတ်းသင်း ခွင်ထုမ်းထာတ်းထိုင်းလှမ်းၾာခေခင်း ရှုံးပျေးပီခင်းဂခင်း။
- (3) ပျေႏွစေနခဝ်ခင်း မီးသုခင်နလံန တျာလှိုၵ်နာကဝ်ထိုဝ်းသီခင်း ပင်္ဂးပလ်နလျာ နာခေ်တေပူင်သွခင်ပခင် လုၵ်နလင်္ကးခဝ်ခခေင်း ရှုဝ်တီးရှုဝ်လင်း သူ့။

တွာေန်း 27

- (1) ဂူခန်းဂူႊငောျးခနီး မီးသုခန်္နလီး တျာ့ဆဝ်းရှုမ်းပျား ခန်းတူင်,ဝူင်းၾိုင်းယီခန်,ငေးၾာမခန်းလ်ံ့၊ တျာ့ဆဝ်းရှိတ်းထိုမ်းတို့ထွမ်း ခန်းကျခမ်ပျီး မွခန်းလ်ံ့၊ တျာ့ဆဝ်းရှုမ်းဆတ်းသကင်း ခန်းချေးကျခမေၾကီးပျားသက်ဆလ်ခေန်း လွှတ်းလွှတ်းလီဝ်းလီဝ်းသေ ခမ်းတွခန်းၾခန်းလီ မခန်းဆခန်းကျေး မီးသုခန့်လုံးတျာ့ ခုလုံးရှခန်တိုင်းလွှတ်း လွှတ်းလီဝ်းလီဝ်း။
- (2) ရှာခ်းရှားရောျခနေ မီးသုခန်္ခလီး တျာ့ထူပ်းတဝ် လွှင်းရောက်င်းပခန် ပိုဝ်းတျာ့တေထာင်းခုလ်၊ စုခင်ကို တိုင်း ရှင်းမှခန် ငိုခန်းတွင်း၊ ခမေ် တွေခန်းၽွခန်းလီ အခန်ရိုတ်,မီးများ တမ်းတီး ပင်္ဂးသင်္ဂး လိၵ်းလင်္ဂး အမ်ႇခခေ် ပင်္ဂးမွခန်း အခန်ထဝ်းအဝ်, ဝူခန်းခံးခူင်သင်္ဂးစိုတ်းပီခန်ခခေန်း ထူ့။

တွာ်နေး 28

ဂူခမ်းရူးဧၵေျ- မီးသုခန့်,လံႈ တျာ့ခုလ်-စုခင်ကို-တိုင်းလံႈ လွှာ်းပိုင်ၾိုင်းရုခမ်း ဧလႈ လွှာ်းပိုင်ာပ်း သိုပ်,တိတ်းဧတျေ, ရုႊမိုင်း မိုင်း ၵာခန်တေထာ င်ႊပူၵ်း၈ေျ,သာင်ႈလံႈ သုခန့်,လံႈသုခန့်,ပီခန် ဧလႈ လွှင်းထာင်,ရှာင်ႊ ၵာခန်လံးပိုတ်,ဧခေဝံ- ခန့်းဧချေး ပိုခန်ၽာဝ်,ခန်-ယူ,။

တွာေန်း 29

- (1) ရှခန်းရူႊရောျခနီး မီးပုခန်းၽွခန်းတျာ့တူင်,ဝူင်းရူခန်းမခန်း အာန်ရွှလ်းမီးယၫင်,လီဝ်အာန်လူဝ်, ရှိတ်းရှဲ့ႈ ပိုင်ၾၫင်ထဝ်ႈ ၵဝ်, ခိုခန်းယွ်,ယု မ်ာ့ထုမ်ာ့ရုးလံံး လွှတ်းလွှတ်းလီဝ်းလီဝ်းခေခ် ယူ,။
- (2) မိုဝ်းက်ပေတိုင်းသုခင်းလီး လေး လွှင်းလွှတ်းလိုင်းမခင်းခုခေင်း ဂူခင်းဂူးဂော့ခင်း တျှတေမင်းမခင်းခင်းထိုဝ်တျော့ သုခင်းလီးလွှင်းလွှတ်း လိဝ်းပိုခင်းတာင်,ဂော့ခခေင်းလေးသင်၊ တျှတေၾဂိုးဂမ်ကွမ်းပိုင် တြုးၽိုင်းဆိုင်းပိုင်းပော ရှိတ်းရှိုးရှိတ်,ပီခင်း ၾင်းရပ်သော ရှိတ်းရှိုးရှိတ်,ပီခင်း အင်းရပ်သော မို့နား ပျားထိမ်လွှင်းခုံခင်းယို့, ဂတ်းယီခင်းခွင်းကောင်း ရှာင်းမှုင်းခင်းသေးသင် ရုလုံးတေလံးထုဂ်,ခာတ်းခွင်, ခင်ေ့ခဠ်း ပင်းပိုင်တြုံးတမ်းပူင်ဝံ.ခခေင်းဂွလ်း။
- (3) သုခန်ႇလံႈလေး လွှင်းလွှတ်းလိဝ်းထိုဝ်းခန်းခနံး တီးလွှင်းလှိုင်းကခင်လ်ှသောာမ်ႇဝျး တိုခန်းတောာမ်ႇလံးကဝ်က်ႂးတိုဝ်း သာခန်ခတ်း တော့နောျးယိုင်းကာခန်း လေး လာ်းခမေး ခွင်ထုမ်းထာတ်းထိုင်းလှမ်းၾာ့။

တွေခန်း 30

ပိုဝ်းတျ, ထိုင်းမှိုင်းလုၵ်းခရိုင်း ဂူခန်းထုမ်းခရိုင်း အမ်,ခခေါ် ဂူခန်းဂျေးခရိုင်းခန်း မီးသုခန်,လီး တျာ့ဆဝ်းရှုမ်း ရှိတ်းသင်း ယူ,ခနီလေးသင်၊ တာ မ်တူဝ်ထဝ်းဂဝ်, မီးသုခန်,ရှိတ်းသင်းယူ, ခန်လေးသင် အဝ်လင်္ဂးဃာတ်းဂီပ်းတီးပွင်,သေ တေအာမ်,လီး ယိုင်းအာခန်းတျ,ယျ.ၵဝ်း သုခန်,လီး လေး လွင်းလွှတ်းလိဝ်း အခမ်ပျးခန်းလိဂ်းပိုခမ်ၽာဝ်,ခနံး လူးလိဝ်။